

ЛЕНИН ЕЛУ

КПСС-НИ ОБКОМУНУ, ДАГЪЫСТАН АССР-НИ ОЪР СОВЕТИНИ ВА МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИ ОРГАНЫ
ОРГАН ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ДАГЕСТАНСКОЙ АССР

ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ

1918-чы йылны
апрель айындан
башлап чыгарыла

ХАМИСГЮН

15

ФЕВРАЛЬ

1990

№ 20 (10506)

Багъасы 3 кепек

«Союз ТМ-9» учурулгъан

ТАСС-НЫ БИЛДИРИВЮ

Космос бошлугъун ахтарыяланы программасын кыйыштыруу болуп, 1990-чы йыл 11-нчи февральда Москва заманы булан 9 сагъат 16 минут вахтыда Совет Союзда «Союз ТМ-9» деген космос кемеси учурулгъан, командир Совет Союзу Игити, СССР-ни дѣтчи-космонавты Соловѣев Анатолий Яковлевични ва бортинженер Баландин Александр Николаевични составындагы экипаж шону юрте.

Учурун программасына гѣре «Парахатлыкъ» деген пилотлашдырылгъан комплекс булан «Союз ТМ-8» деген кемени тиркешдирив гѣз алгъа тутула. Бирликдеги учуру барышында илму-ахтарыв комплексни бешинчи аслу экспедициясыны экипажын — дюнѣни айланасындагы орбитада узакъ заман ишлеп турагъан космонавтар Александр Серебровну алышдырив ѳтгерилежек.

«Союз ТМ-9» деген кемени борт системасы ѳрукълу кюйде ишлей. Космонавтар Анатолий Соловѣев ва Александр Баландин ѳзлени ишле гѣзе.

Орбита комплекс булан пилотлашдырылгъан кемени тиркешдирив 13-нчю февральда белгиленген.

ОРБИТАДА ТИРКЕШДИРИВ

ТАСС-НЫ БИЛДИРИВЮ

1990-чы йыл 13-нчю февральда Москва заманы булан 9 сагъат 33 минут вахтыда «Союз ТМ-9» деген пилотлашдырылгъан кемени «Парахатлыкъ» деген орбита комплекс булан тиркешдирив яшавгъа чыгарылгъан.

Космонавтар Александр Викторенко, Александр Серебров, Анатолий Соловѣев ва Александр Баландин илму-ахтарыв комплексни бортуда бирликдеги ишлени ва сынаваланы ѳтгериле гиршген.

Бирликдеги учуру тамамлангъан сонг Александр Викторенко ва Александр Серебров «Союз ТМ-9» деген кемени булан 19-нчю февральда ерге кыйтажажкъ.

Анатолий Соловѣевну ва Александр Баландинни беш ай ярымгъа гъысап ѳтилген учурун программасы алдгъы экспедицияланы космонавтарла башлагъан геофизический ва астрофизический ахтарыяланы, биология ва биотехнологиягъа байлау сынаваланы давам ѳтгиве программасын гѣз алгъа туту.

Апрелде «Парахатлыкъ» деген орбита комплексге астрофизикагъа, геофизикагъа ва биотехникагъа байлау янгы ахтарыяланы ѳтгериле учун салынгъан аппаратура булангъа «Кристалл» деген хас технология модульну тиркешдирив планлашдырыла. Модульну янгы технология установкаларында алтынчы аслу экспедицияны экипажына шоланы гъалити электроникада пайдаландырмажкъ учуру ахшылашдырылгъан характеристикалары булангъа ярым прсводник материалламы — сынав-промышленный пайын алмажкъ мурадларда космос материалдеденгере гѣре ишлени генилешген программасын яшавгъа чыгармажкъ алда токтагъан.

Телеметрический информацияны маълумияларына ва космонавтарла докладларына гѣре орбита комплексни борт системалары ѳрукълу кюйде ишлей. Экипаж бирликдеги учурун программасын яшавгъа чыгарыгъа гиршген.

БАРЫШНЫ ЧАЛТЛАШДЫРМА ТАРЫКЪ

КПСС-НИ ЦК-СЫНЫ Пленумундан сонг КПСС-НИ обкомуну биринчи секретары М. Ю. Юсупов булангъы баянлыкъ

Москвада КПСС-НИ ЦК-СЫНЫ Пленуму ишин тамамлагъан сонг партияны Дагъыстан обкомуну биринчи секретары М. Ю. Юсупов уйге кыйтгъан. Магъачкыаланы аэропортунда бизин мухбирибиз ондан баянлыкъ алгъан.

— Магъаммат Юсупович, бизин газетибизни редакциясы ва ому охучулары чыгъарышда кыравуллагъанын ахлагъаныгъымы тилеймен. Оьзю башлангъынча алда ЦК-ны бир Пленуму да бусу йимик иеп тюрлю пируланы туедурмгъандыр. Шону гъакъында Сиз не айтма болгъасы?

— Агъаиятны политика агъаиятланы гъайсы да, айрыкъда КПСС-НИ ЦК-СЫНЫ Пленуму йимиклери, оьзю башлангъынча алдын гъар заманда да кыравуллавуу рагъатсыз кыйдеги шартларын тудура. Уьлкде гъар тюрлю себепде гѣре кырунууу гъалдар гъалге кем болмайгъанлыгъын, уьстенине, дагъы да аргъагъалыгъын саялы да тюрлю хабарлар ийила. Сѳз ѳругъуна айтгъанда, пресса да шогъар болушукъ ѳте. Тек ошун тергегенгиз тартагъан аслу зат шо тюрлюдур де айтгъан.

— Тюгюл: озюьда. Аслу маълум башгъа зат: Сизин башлангъынча гъар Пленуму сыйында кыравуллагъан учуулажкъ кыйышмелу иш гѣресиме?

— Шону ѳтгеге кыравыш болушукъ да кыйышмелу эди. Биз биринчи да гъалм болушукъ асла кыйышмелу иш гѣресиме. Шону ѳтгеге кыравыш болушукъ да кыйышмелу эди. Биз биринчи да гъалм болушукъ асла кыйышмелу иш гѣресиме.

айтмажкъ тюз болмас эди деп ойлашаман. Ол оьзюню концепциясы, жамиятны гъалын англайгъанлыкъ, шону мастагаларын чечмек учун ѳлар танглайгъанлыкъ булан инандыра. Тюзю, ѳлланы танглайгъали де мастагаланы барысына да жавап бермей. Съездин чакъырымкалыгъы да шо саялы. Шулай умун кыйдада айтылгъан жавап рази ѳтеми?

— Толу кюйде...

— Мени рагъатсызланмажкълыгъым негъакъ тюгюл. Магъала, янгыртып кырууу гъалге ерли дагъы да чалтлыкъ да юрмеге болажакъ эди деп инанагъан кѣллер бар. Мен буса алдын тувулунгъан шартлар саялы, янгыртып кырууу оьзюню барышын дагъы янгылышлар саялы ол оьзю болгъан къадарында тюгюл барып болмай эди деп гъысап ѳтемен. Тюзю, кыйлы янгылышлардан, жамиятта шогъа байлавуу авур тас ѳткелерден къачмажкъ чы болажакъ эди. Мен ялгъан гѣресиме ѳткелер, гъар кыйыш гъалити абатны тергегенгиз кыйыш акълавуу эсги ѳзюна кыравыш де сыйимеймен — шогъа кемчилик болгъан эди. Тек гъали ардагъы йылларда болдурулгъан жамият гъалыны, шо жакътени ичинде тувулунгъан политика ва экономика кюрюлени ахшылыгъындан биз оьзюбизни гъарангъыбызгъа кышум чалтлыкъ бермеге болабыз. Дагъы артыда саялыгъа...

лагълар да болмас эди. Шо саялы да платформа йимик шулай документ алдын болмажкъ гереке эди. Мен мунда пируланы гъакъында айтман. Тек бир заманда да болмажкъдан гъали болгъаны да ишле.

— Гъали бир аз сама уьстюнлюклер бармы экен?

— Озюьда. Айрыкъда политика реформаны ѳтгериле. Бютюн уьлкде жамиятны ѳркинлиги гъар кимге гѣрюнюп турагъан заманда да айры-айры адамлажкъ, бир-бирде савлай коллективлеге кѣй гезиклерде шону далилемеге тшегенлиги тамаша ѳте. Озюьда, бизин республикабызда да шогъа. Журналистлер шогъар разими?

— Дюр, тем, ачыжкъ кюйде айтгъанда, бизде алышынылар дагъы да белгиликюйде болмажкъ болажакъ эди.

— Гъар затны оьзюню заманы бар. Ёрлерде реформаланы яшавгъа чыгъарыв центрта шоланы малим этип кыйыгъандан асе гъар заманда да четим. Гъар заманда да шогъа болгъан, шо болагъан зат. Аслусу буса бары да тюрленилени кюрюсюнде адамны герти пайдалары кыравуулажкъ. Шону айрыкъда кыравуулажкъ платформасында гѣрсетилген. Муну шо саялы да янгыртып кырууу гъакъылы кюйде иш гѣрюмге кыйтыш йимик англамажкъ ювукъ.

— Экономиканда?

— Буйрукъчулукъ-пайлав кыйдадан ону план-базар кыйдасына айландырыш. Шо да социалисттер алдынкы кыйдалардан ѳтказ ѳтис тюгюл, мен оптимистмен.

алгъа алып юрюй.

— Бизде ол неге шогъа авур къажыллай туруп янгыртыла?

— Биринчилей, базарны бизин кырууубузгъа ят болгъан кюйде къабул ѳтивню кѣп йыллыкъ догъмасыны алдын алмажкъ кыйыш. Экинчилей де, бир-бирине къаршы токтагъан эки гюню бир-бирлешдирмеге кыйыш: таза планлашдырууу яжчыларын да, янгыз базарны яжлайгъанланы да. Гъакъыкъат даим де ортада. Бизин хозяйство механизми уьлгюсю шолар тыгъыс кюйде кышуулажкъ ерде. Капитализмде базар аралыкъларын ѳсдюрювню гъар гезигинде пачалыкъ базаргъа таъсир ѳтеген планлы регуляторлар баргъан сайын бек тувулунагъаны герти зат чы.

— Бизде ол не къадар чалт ишлеме башламжкъ?

— Кѣп зат принципл алышынылажкъ бакъгъан яжкъ кадрланы ѳркинлигинден, гъазирлитинден гъасил бола. Тек шо да ишин бир яны. Правовой кюрюю салма гечикмей туруп бек агъамиятлы. Тюгюл булан сама салмажкъ тавакалыкъ ѳтмеймен, яшавуу графикге салып болмай. Шо пируланы ва иш...

...уьлкде де, бизин республикада да баргъан сайын бек гѣрюмге. Бек тизим идеяланы яшавгъа чыгъарыву мисаллары аз тюгюл — Чартаевни методу. Ш. Алиевни атындагы совхозну иши — юрт хозяйствода, айры-айры заводланы сынаву — промышленността ва ѳзгелеринде. Шо саялы да мен оптимистмен.

де. Бары халкъ да, бары зат да шогъар гъазир болмажкъ экен. Тек шо иш болажакъ, гъали, мен ойлашмажкъ кюйде, чалт юрюжек.

— Шо неден гѣрюнемен?

— Бары да затлардан. Инг башлап — адамлардан. Кадрланы янгыртынуу, беклешдиривню, яхшылашдырууу мастагалары баргъан сайын кѣп ѳшитиле. Шо механизм неге тийишли кюйде юрюмге? Шо механизм гъали камиллешдириле бара, деп гъысап ѳтемен. 4-нчю мартда болажакъ сайлавлардан сонг республиканы Оьр Совети янгы гъакуматны составын айры-айры арагъа салып къаражакъ, ону, халкъ арада айтгъаны йимик, ѳлеп чыгъаражакъ. Гъар кандидатурагъа оьр даражада талапчылыкъ булан янашмажкъ къаст ѳтежек. Аялыкъланы шартларында шо кыйдада иш гѣрюм кѣп асуу бережек. Шо иш ерлерде де юрюлеженин агъамияты аз тюгюл. Шо саялы да 4-нчю мартда олар Советлеге ѳзлени гележегин инанажкъ гъазир адамланы сайлажкъын дагъыстанлылар ѳзде сакъламажкъ борчулу.

— Шо партия кыуллукъчулардан да гъасил бола чы?

...кыйыш оьзюню борчулары бар буса да. Шолар алышынылажкъ гъанда шогъа гѣрюмге. Алдын йимик хозяйство ишлер булан машгъул болагъан адамлар гъали политика яждагъы сынаву чыдамай. Гъалиден ярым йыллар алда «Халкъ кѣп ерде болма гереке» деген чакъырым адатлы лозунг эди. Гъали буса гъар кыйыш план...

— Шону ол беклешдире. Неге тюгюл де, миллиара аралыкъларын ѳрукълашдырууу платформада белгиленген ѳлланы бютюн халкъны пайдаларын гъысапгъа ала. Тек шоланы яшавгъа чыгъарыв бизин барыбыздан да гъасил бола. Барыбыздан да — лап да жагъиллерден тутуп, улуу сынаву булангъы ветеранлагъа ерли. Партийныйлерден ва партийный тюгюлдерден. Эренлерден ва къатынлардан. Атенстерден ва динге инанагъанлардан. Сѳз ѳругъуна айтгъанда — динге инанагъанлар — бизин жамиятыбызны ѳзге башгъа бѣлюклерин йимик бѣлюгю, тек алдын бютюн халкъны янында гъай ѳтивлерден бир себепсыз кюйде ягъада къалгъан пайы. Оьзюню халкъны учуру жаны авруйгъан гъар ким булан бирликде иш гѣрюм — гъар кыйсы уйде де, бютюн республикада да парохатлыкъгъа ва насипге ѳтеген лап да инамлы ѳл.

— Пленум уьч гюн юрюлю, тѣнч тюгюл дискуссиялардан толу кюйде. Сизин бары да затдан артык рагъатсызландыргъан инголет болдуму?

— Болду. Онгача есликин...

...салынгъан заманда. Инг биринчи проектеде эки булай азым бар эди: «загъамат онгача... есликин» ва «адам адамны эксплуатация атипге къаршы абушув». Осуу да къабул ѳтмеймен, бусун да. Биринчисин неге — англашыла, сонг ол тайдырылды. Экинчисин буса — неге тюгюл, янгыз бар зат булан. Ягъа айбениден зат...

Сайлавчулар
булан
ѳлугъувлар

4-нчю мартда болажакъ

1990
4
МАРТ

Сайлавланы
гюн ю

...ла. Биринчи гъар сонг гѣресиме РСФСР-ге, ДАССР-ге ва ерли Советлеге халкъ депутатлыкълары кандидатлар булан ѳлугъувлар ѳтгериле. Тетген сригугюн Хасиярт районну Батаюртну клубунда РСФСР-ге депутатлыкълар кандидат ДГУ-ну дарс беричюсю, кышумжкъ халкъ гъаракатын ѳлбашчысы Салап Алиев ва ДАССР-ге депутат...

...саялы болгъанына бир гѣресиме ишленилген англашкъа, ѳццалыме янгы гъалм аяшма заман гъалити. Халкъ гъаракатын ишлери булан байлавуу болуп, мен гъали-саялы лерде Москвада, Ленинградда, Прибалтикада барыш гъалити. Шо саялардан аслу шулай ой чыгарыш. Бизин...

ТЭДЖИ БОЛЖУМНА БИЖИ Б

Сонгу С. Алиев ботаникаларны сайлаулакта бек ады алашма чакырады. тирюл, гьалиги сайлау жамият яшавда лал агьалы девюр. Олардан бизим лежетибиз гьасил болалар. Участка сайлау комиссия халканы вакиллери тирюше. Дагьы агьасе, сайлашы оьйленни пайдашы кьоллап, кьыйыкьсыз

этике кырайтгъанлар кёз
лажайт.

А. Бексодунов озынни
левонде районну экон
гъалын айтшылаштырма
гъан масъалаланы уя
токётады. Ол да халкъ
ракетны талапсарын я
гъанын ва депутат эти
ланса, тенглик учун я
жагъын айтды.

БИЗИН МУХБИРИ

СССР ҒАКЫМНАРЫ ЖАҢА
РАЙОНДЫҚ ЖҮЗ БӨЛІМІ

СССР ҒАКЫМНАРЫ АНЖАМЫ

БАРЫШНЫ ЧАЛТЛАШДЫРМА ТАРЫКЪ

(Башы 1-нчи бетде).

— Шолай болган сонг, кеп партияны гыакында да бир нече сз. Шону гыакында Пленумда да айтылган чы?

— Шолай лакыр да бол- аз. Партиялар бирелени буй- ругуна гере туулунмай. Олар жамиятта белгиле со- циальный кытлавланы пай- даларын гирсете. Дунья прак- тикада, баликн, бир тюрк- партия озюне политика ик- тадан кыаршыларын тувдур- гын деген бир гезик де бол- магандыр. Башга иш, эгер шоланы яшав ярата буса. Шолай гезикде КПСС — ла-

кырлашыв юрютме ва гыар кыйсы жамият-политика бир- лепию булан да массаларда татсири учун ябушув юрют- меге гыазир. СССР-ни янгы Конституциясын кыбул эте- жек Халк депутатларынн съездине кыарайкы. Халк- ны шонда гирсетилген умт- ларына кыйышывлу кюйде янашма да янашарбыз.

— Ахырда да, Магьаммат Юсупович, айтыгыз: бизин республикабызда янгыртып кыурувну барышы булан Сиз разимисиз?

— Шо риторикалы горан. Озокда, туюлмен. Барыш- ны чалтлашдырмагга тарыкъ.

ДАССР-ни ОЫР СОВЕТИНИ ПРЕЗИДИУМУНДА

1990-нчы йыл 13-нчы февралда Дагыстан АССР-ни Оыр Советини Президиу- муну гезикли жыйыны бол- гын.

Президиум РСФСР-ге, ДАССР-ге ва ерли Советле- ге халк депутатларын сай- лавтагга гыазирлик гирювню ахырынчы девюрюнде Дер- бент шагьарда ва Гуниб районда халк депутатлары- ны Советлерини иши гыа- кындаггы масъалагга тынглагган ва ону арагга салып ойлашгган.

ДАССР-ни Оыр Советини Президиумуну кыурум-инс- труктор Бюлюгюню инс- труктору Р. Х. Омарова шо ма- съалагга гере кышум док- тад этген.

Президиум ДАССР-ни Оыр Советини Президиуму- ну Председатели М. М. Ма- гьамматовну ДАССР-ни халк депутатларынн би- ринчи Съездине, ДАССР-

ни Оыр Советини биринчи сессиясына гыазирлик гирю- ве ва шоланы ыттерияге байлавлу асуд чараланы планы гыакындаггы инфор- мациясына тынглагган.

Президиумну жыйынында ДАССР-ни Оыр судуну пред- седатели А. С. Омаров «Да- гыстан АССР-ни Оыр су- дуну членлерине квалифика- ция классын бермекни гыа- кында» доклад этген.

Президиумну жыйынында бир нече озге масъалалагга да кыаралгган.

Арагга салынып ойлашы- лынган бары да масъала- лагга гере Президиум тн- йишли кыарлар кыбул этген.

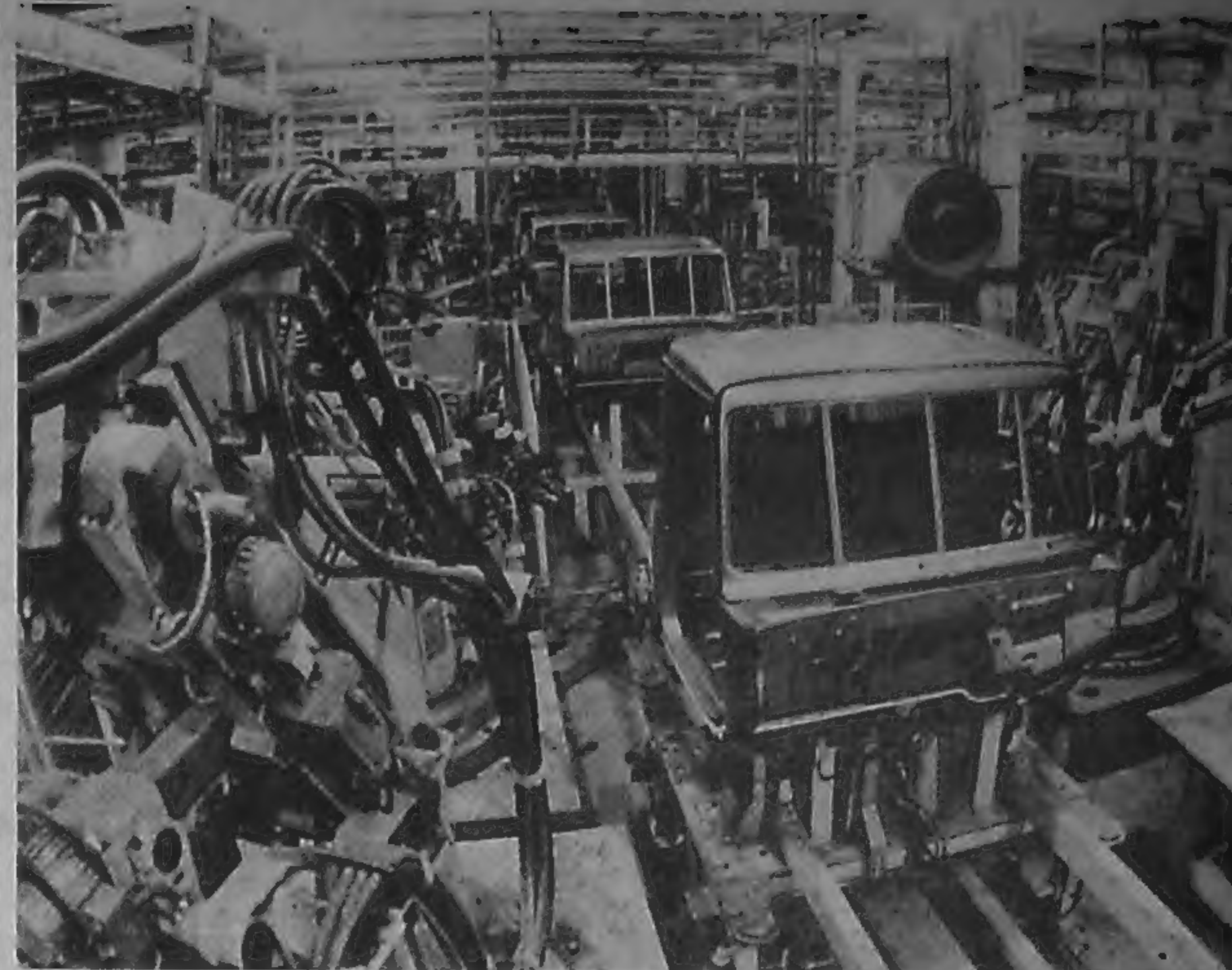
ДАССР-ни Оыр Советини Президиумуну Предсете- ли М. М. Магьамматов жы- йынны юрюткен.

КПСС-ни обкомуну бю- ру, ДАССР-ни Оыр Совети- ни Президиуму ва респуб- ликаны Министрлер Совети

ДАССР-ни Савлукъ сакълан министрлигини 1 номерли поликлиникасын ва болны- цасын Улуу Ватан даву сакъатларынн ва ветеранла- рынн, пачалыккы алдын- даггы айрыча кыулукъла- ры учун белгиленген мете- ранланы, воннлени-интер- националистлени кыулукъ- ларын кютмек учун бермеге кыарар этген.

КПСС-ни обкомуну ва ДАССР-ни Министрлер Со- ветини ишлерини управлене- лерини Ачысуудаггы панси- наты сав этив-савлукъ сакъ- лав муратларда пайдалан- дырмак учун республиканы яшлар уйлерине бериле.

КПСС-ни обкомуну мар- ксизм-ленинизм университе- тини бинасы Магачкъала шагьарны Ленин районуну Пионерлер уйон ерлешдир- мек учун бериле. Ленинчи комсомолну атындаггы парк- даггы гостиница яшланы поликлиникасы учун бериле.

БЕШЙЫЛЫКЪНЫ АХЫРЫНЧЫ ЙЫЛЫ

«Эки кыолгга бир иш» РЕПОРТАЖ

Эндирейде Ленинни атын- даггы колхозну (Хасавюрт район) устананасы юртгга гирип барагган ерде ерлеш- ген. Бугюн шонда гиришчы гыыш айрокда кеп. Трактор- ланы, бир бойдан бир бойгга тартылагган агрегатланы, тиркев алатланы тавушлары да аалынып тербей.

— Ишигиз кыставгга ошай, — дейбиз колхозну баш инженерн Гыажн Гыажиевге.

— Ярашдыривну вакътиси гыар заман да шулай бола, — дей ол. — Язбашгга гыажиевге герек техникабыз кеп. Аста айлансакъ, белги- ленте такты берчаларыбызны энтмете гюкюбиз чатмажакъ. Тизийтседа 51 трактор, 11 дрибай, 6 ем гыазирлей- лик, 1 гыажикай талгган агротех, 250 ден эе артиль- ник тиркев машиналар, тир- кев алатлар бар. Автоматизи- рованная техника да 25-тен ас- тегерден эе. Шонча техника- ны ярашдырып онгармак аз иш тигыл. Ада токтагган тапшырманы авурлугун гет ал- гга тутуп, колхозну специа- листлери техника адатланы ярашдырмагга байлавлу план- гыай кыурун. Кыйсы аг- регатлар, механизирлер кыачан ярашдырмагга белгиле- нген.

дей Гыажн.

Ачыкъ эшикден таба аста- ракъ гиребиз. Ток булан иш- лейген керюк оокюре, сабан аузалар кыза, колхозну ай- тылгган темир устасы Яраш Гыажалиев озюню ёлдашы булан бирге сыгганып айлана.

— Иш кыолай болсун, — дейбиз.

— Савлукъгугуз артсын, — деп жавап кыайтармагга ол гыаран мюглет таба.

Гюкю чёкюч кыызгган темирни туюп алып бара. Ону уруву, туюндеги тешню чю нечик де, ерши де тербете.

— Бажарыламы? — деп, ону гёнгюн гетермеге кыа- райбиз.

— Эки кыолгга бир иш, бажарылмай не бар мунда? — деп иржаз Яраш.

— Булардан бузулагган зат ёк. Тюзлемге тийишли частланы, токташдырып, че- чип, оны заманында гетир- сеп, шончагга ашарын бе- релер, — деп сёз кыоша Гыажн.

— Бирлери онгарылгган затланы да заманында алып тайдырмай, булай да тыггыс ерши дагыдан-даггы тар эте, — дей уста.

— Тетиклени алдын алар- биз, кемчиликлени тюзлер- биз, — деп иржаз Гыажн.

меге урунганман. Шуну башлагганда устье сипте- ге сиз гирдиниз. Насип буса, тюзелип гетер даггы.

— Сен бойнунга алган сонг, тюзелмей кыалмагга кюй ёк, — дей баш инже- нер. Бираздан, бизге бурулуп, сёзюн узата:

— Алдын, кыйлы харж да чыгъарып, йыракъ йибермеге туюеген моторланы эини озюбюзню гюкюбюз булан мунда ярашдырабыз. Ярашды- рывну да Гыадиятулла йимик бажарывлу усталарыбыз кюте. Тюзю, булар кыйлы четим тетиклери буланггы частла- ны тюзлей.

Чола тийгенде биз Гыадия- туллагга:

— Темир тужурув нече де кыйымын? — деп сфрайбыз.

— Эки кыолгга бир иш, не кыйынылыггы болсун му- ну, — деп иржаз ол. Тек озюню азуу сёйлейгенде де, масъаланы токтамай: станок- ну ишлерин кюйлей, чарлавуи ишыра. Не чара гёрмеге ге- рекни уста чарнын тавушун- дан да биле. Касбусуна тую- шонген адамлар шолай бола.

— Туюшонген адамларыбыз даггы да бар, — деп баш ин- женер, бизин кыавгасы ба- рындан да кыалын, бёлюкге багып алып юрюй. Шонда- ггы асандырывланы кёбюсю янгы салынган экен.

— Шунда биз ярашдырыл- ган моторланы сынабиз, — дей Гыажн. — Сынавну эе он

кыызгаган йимик гёрмеен, — дей.

— Янгы ярашдырылган моторланы бирлери шолар бо- ла. Ишлей баргганда тийиш- ли ёругуна туюшуп кыала, — деп, баш инженер масъа- гыат өте.

— Буса даггы да айлан- дырып кыарайым, — деп, ус- та ишине гирише.

Биз де кыыртга алгъасай- быз, арадаггы лакъырын да узатабыз:

— Ярашдыривчуларыгыз кёпмю?

— 14 адам бчр.

— Гыасиллеритиз!

— Ярашдыривгга гетген йилны октябрь айында ги- ришгенбиз. Гыалите белгиле- ген 25 тракторну 10-у гыа- зирленген. Ярашдыривмагга туюеген 6 комбайнында 3- сюз гыазирликни сыдрасына салынган. Тиркев алатланы да 30-дан да артыггы онга- рылып битген.

— Кимлер яхшы чалыш?

— Бары да. Ярашдыривчу- ланы коллективи хозрасчёту кыайдасында загьмат теге, осал ишлейгенлени арасында кыоймай. Тек буса да, Къа- зий Дагиров, Икрам Гыаж- лиев ёлдашланы айрыча ес- гермеге ярай.

Шолар булан бирге брига- даланы механизаторларынлан Тажутдин Камаров, Надир Кулаев, Алисолтан Алисолта-

Оыз мухбирибиз А.-К. Залимханов

Къаягент райондан билдире

Гыаракаты гючлене

Асерулар боюнда топланган бай сыналагга асасланып, бизин ата-бабаларыбыз айтган терен маъналы сёзлер аз тую- гол. Шоланы арасында сувну пайдасына байлавлулары гёр- мекли ерни тута деп ташдыр- магга ярай. Гертиден де, сув болмаса, берекет болармы, яшавну гюлю яшнармы?

Шону дурус англап, районну сугъарыв системаларынн управленесини (УОС-ну) татыв- лу коллективи, айрада бу йыл йимик, кыарлар явмай, кыур- гыакъ гелген кыышда, озеп- лерде, кёллерде, татавуларда жыйылган аз-маз кыадарда- ггы сувланы да деңгизге зая акъдырмай, хозяйстволар ал- данокъ тизилген графиклерде озлеге берилген имкандык- лардан асувлу кюйде пайдала- нып, гюзлюклерин, юзюмлюк- лерин сугъарывну гыайында болагган кюйню этмеге кыаст- кыыла. Шо муратда гидротех- ника кыурулушлагга, сувну токтамак учун топуракъ тегюлюп ишденген бузгаланлар тийишли кюйде ярашдырыла, сугъарыв системалар машин- лешдирилген кыайдада тазала- на. Янгыз оьтген январда гёа алгга тутулган 10 минг 500 манатны орнуна 17 минг 650 манатны иши куюлген ва умуми айлыкъ тапшурув ар- тыкылыггы булан тамаман- гган.

Предприятикеде озлени кыай- раты загьматы булан кыал- гыанлагга уыгю гирсетип иш- лейген адамлар аз туюгол, ДАССР-ни ат кыазанган шо- лёру деген гыюрметли атгва ес болган Расул Гюсейновну, шофёрлар Изамутдин Илья- совну, Жават Атчиевни, Геор- гий Шагьбановну, Багъаутдин Магьамматовну, Осман Осма- новну ва кёп озгелерин шо- лайлардан санамагга тийишли.

Пайдаландырывгга берилген

Горький шагьардаггы автозаводда авур юн ташыйгган автомобиллер чыгъарагган ерлени техника якъдан янгыртып ишлер юрюле. Францияны «Сияки» деген фирмасындан гелтирген ясандырылар салынган бек тизив автомат линиясы ишлеме башлагган. Бир сагъатны ичинде шо автомат линия 113 кабина чыгъармагга бола. Эсгерилген автомат линияда «ВАЗ» деген фирмада чыгъарылган совет роботлар ишлей. Шонда Япониядан, ФРГ-ден гелтирилген ясандырывлар да бар. Автомат линияны бёлюклеринде-ишдеги тетиклини гыа- кында маълуматлар береген хас компьютерлер де салынган.

Амма кыурум якъдаггы онгайсызлымылар, деталланы ёк- лугува линияны ёрукълу кюйде ишлевуке пуршавлукъ эте, температура режимни сакъланмай. Шо да оыр даражада иш чыгъарагган ясандырывланы кёоллаву асувлулугува тё- бенлешдире.

СУРАТДА: автомат линияда юн ташыйгган янгы автомо- биллени кабиналарын жыйыа.

Б. КЛИПИНИЦЕР ва Н. МОШКОВ чыгъарган сурат. (ТАСС).

ХАЙЫРЛЫ ИШЛЕЙ

Кыурушдаггы халилер ишле- теген фабрикни коллективи гыар йыл плайларын толтуруп юрюй. Он экинчи бешйыл- лыккы дёртюнчю йылында да шолай болду. Коллективн про- дукция чыгъарывну планын 126,6 процентте толтурумагга болгган. Шону ичинде халкъ тюз кыоллайгган маллар 4 миллион манатны кыадарында чыгъарылган. Фабрикде 199,1 минг кыолггаппар да чыгъарыл- гган. Шо буса планда белгиле- генинден асе 49 мингге ар- тыкъ. Фабрик план булан ерле- ге 4 миллион манатны кыада- рында продукция йибермеге ге- рек эди. Гыакыкыатда буса 4 миллион 985 минг манатны кыадарында продукция йибе-

булан тенглешдиргенде фабрик- де загьматын иш чыгъарыву 26,3 процентте, ишчилени ала- палары 23,6 процентте арт- гган. Шону булан апаша загъ- матгга гыакъ беривну фандун- дан 21 минг 300 манат акъыл экономии атылген.

Фабрикде загьматын кыуруп тюз кюйде салынганлыггы, иш илаам бектешгенлиги, кол- лективни членлерин иштатгга- дыривну масъалалары тюзле- ю кюйде чечилгенлиги ишле- ве эте. Фабрикни дирекциясы, партия ва профсоюз кыурумлар иш шартланы яхшылашдырып- гга, ишчилени социальный масъалаларын тюзелю кюйде чечивге кёп терген бакъдыра.

кютмеге гүчлөбүз чатамача. Хозяйствода 51 трактор, 13 комбайн, 6 ем газирлейген, 3 гыабийа чалаткан агрегат, 250-ден де артык өзгө тюрлю машинлер, тиркев алатар бар. Автомашинлени санау да 56-та етише. Гертисин де, шонча техниканы ирашдырып онгармак аз иш туюл. Алда токтаткан масаланы авурулгун гет алгыз, тутуп, колхозну специалистерни техника адатланы ирашдырыгга байлавлу план график кзуруган, кыйсы агрегатлар, механизмлер кычан ирашдырыдагы белгилеген.

Механизаторланы арасындан пагмулулары танглангган, олардан хас коллектив кзурулган, гварисини борчлары токтатшдырылган, устаханада айрыча имканлыклар болдурулган. Бир бөлүк де темир тужураган, бир бөлүк де мотор сынайган, бир бөлүк де болат ийлейген сестер окюре.

— Муна шу мечибиз, —

— Эки кюлгга бир иш бажарылмай не бар мунда? — деп иржая Ираш. — Булардан бузулаган зат ёк. Тюзлемеге тийишли частиланы, токтатшдырып, чечип, өз заманында гелтирсек, шоссакат онгарып берелер. — деп сөз сөзүсү Ираш.

— Бирлери онгарылган затланы да заманында алып тайдырмай, булай да тыггысерни дагыдан-дагы тар өте, — дей уста. — Тетиклени алдын аларбыз, кемчилклени тюзлербиз, — деп иржая Гыжи. Лактырлаша туруп, биз, мецен чыгып, темир тужураган бөлүккө аяк басабыз. Гыдиатулла Ханавов станокну артында гыйлы токтатган. Гезелдирикни гезлери, бурма йимик, бурулап чыгылган темир увакыгга тикленген.

— Гыракатгга берекет, — деп оггар ишара этебиз.

— Аягыгыгыз ярашсын, — деп ол да гёнгюл ача. — Бек четим тапшурувну кют

— Темир тужурув нече де кыйынмы? — деп сорабывз. — Эки кюлгга бир иш, не кыйынлыгы болсун муна, — деп иржая ол. Тек озюню авзу сёйлейгенде де, кюллары токтатай: станокну ишалаву кыйлей, чарлаву ишара. Не чара гөрмеге терекни уста чарыны таушундан да биле. Касбусуна тюшонгон адамлар шолай бола.

— Тюшонгон адамларыбыз дагы да бар, — деп баш иженер, бизин кыавгысы барындан да кыалны, бөлүккө багып алып юрюй. Шондагыгыз ясандырывланы кёбюсю ингы салынган экен.

— Шунда биз ярашдырылган моторланы сынайбыз, — дей Гыжи. — Сынаву да шу улан, Икрам огтгере. Гыалиге сёзюбю ёк, борчларын ери не етишдирип кюте.

Икрамны буса бизде гыйы ёк, стенде салынган моторгга ибурулган. Хыйлы заман долангган сонг, ол:

— Я Гыжи, шуну бираз

лашдан асувлу кюйде пайдаланып, гюзюклерин, юзюмюклерин сугтарыву гыйында болаган кыйно этмеге кыасткыла. Шо муратда гидротехника кзурулушлагга, сувну токтатмак учун топурак тегюлюп ишленген бугганлар тийишли кюйде ярашдырыла, сугтарыв системалар машинлешдирилген кыйдада тазелана. Ингыз огтген январда гёзалгга тутулган 10 минг 500 манатны орнуна 17 минг 650 манатны иши кютюлген ваумуми айлык тапшурув артыктыгы булан тамамланган.

Бимлер яхшы чалышты. — Бары да. Ярашдырывланы коллективни хозрасчёту кыйдасында загмат теге, осал ишлейгенлени арасында кыймай. Тек буса да, Кызай Дагыров, Икрам Гыжалиев ёлдашланы айрыча өсгөрмеге ярай.

Шолар булан бирге бригадаланы механизаторларындан Тажютдуй Камавов, Набир Кулаев, Алисолтан Алисолтанов, Марсель Вазирханов ёлдашланы кошуму да унутмагга тюшмей.

Техника алатланы ярашдырыв колхозну устаханасында бригадаланы абзарларында кыызгыин кюйде узатыла.

Б. СОЛТАН.

Предприятиде озалени кыйратлы загматы булан кыалганлагга уыгю гёрсетип ишлейген алимлар аз туюл. ДАССР-ни ат кызанган шофёру деген гюрметли атгга ес болган Расул Гюсейновну, шофёрлар Изамутдин Ильясовну, Жават Атчиевни, Георгий Шагбановну, Багавутдин Магхаматовну, Осман Османовну ва кёп өзгелерин шолайлардан санамагга тийишли.

Пайдаландырыгга берилген

«Промжилстрой» бирлешивни Хасавюртдагы 14 номерли кзурулуш участканы коллективни, Ботаюртда ингы кзурулган 3 яшавукт уйни пайдаландырыгга берди. Ингы ишленген уйлер бугюнлерде Ярыксув ктуш фабрикни кзулукчуларыны агылюлерин сыйындыражак.

Алты квартирлик уйлерде бары да онгайлыклардан пайдаланмагга шартлар болду.

Ингы яшавукт уйлени кзурууда, ктушчуланы гёнгюл алмак учун, яхшы гыаракат этгенлерден Идрис Оадербиев, Ингмат Зайналова башчылыктетеген бригадаланы, Алимпаша Багдаров, Алхазур Гыамболатов йимик агач усталаны, шофёр Михайл Мусаевни атларын айрыча өсгөрмеге тюше.

В. ГОРЮНОВ.

Кзурушдагы халкыр ишлетеген фабрики коллективни гыар йыл пайларын толтуруп юрюй. Он акинчи бейишлыкты дёртюнчю йылында да шолай болду. Коллектив продукция чыгтарыву планын 125,5 процентте толтурмагга болган. Шону ичинде халккёп кюллайган маллар 4 миллион манатны кыадарында чыггарылган. Фабрикде 199,1 минг кюлганлар да чыггарылган. Шо буса планда белгилениниден все 49 мингте артык. Фабрик план булан ердеге 4 миллион манатны кыадарында продукция йибермеге гереки. Гыактыкзатда буса 4 миллион 985 минг манатны кыадарында продукция йиберилген.

Планланы артыктыгы булан толувуну натижасында фабрики коллективни белгиле кюйде хайыр алмагга болган. Айрыча айтганда план булан белгилениген 600 минг манатны орнуна 670 минг манатны кыадарында таза хайыр алынган.

Фабрикни хайырлы ишлейгенине булай мисаллар да шыгыатлык өте. Алдагы йыл

булан тенгешдиргенде фабрике загматын иш чыгтарыву 26,3 процентте, ишчилерини алыплары 23,6 процентте артган. Шону булан янаша загматга гыакт беринию фондудан 21 минг 300 манат акча эконотия этилген. Фабрикде загматын кыратты кюйде салынганлыгы, иш ишкан белгиленилгени, коллективни членлерини иштаташдырыну масалалары тахенли кюйде чечилгенлиги ишчилерни ахшылашдырмагга кёмек өте. Фабрикни дирекциясы, партия ва профсоюз кзурумлар иш шартланы ахшылашдырыгга, ишчилени социальный масалаларын тюзөву кюйде чечимге кёп терген бакдыра. Цехлерде, бөлүклерде ишлейгенлени арасындагы социалист иришны гыасиллери ишамлы кюйде чыггарыла. Иришны гыасиллери заманында бары да ишчилеге чалым этиле. Шолай шартларда ишчилер бу йылгга белгилениген планланы да уыстюйю кюйде толтурмагга, Фабрикде алынаган хайырны кыадарын дагы да артдырмагга чалыша.

И. МУРАТОВ.

Кыышлав кюркюнчулю туюл

Халк арада: «Кыш кышлыгын өтмей кюймас», — деп дурус айтыла. Январь айны ичинде явган кыар, болган бузулавлар, ишырма негер тарык, бары да ерлерде йимик, бизин К. Либкнехтин атындагы колхозну (Бажюрт район) гыйванчыларыны ишлерин де четимлешдирди. Буса да гёрюлген асувлучараланы натижасында бугюнлерде хозяйствода жамият гыйванланы кыышлаву кзурумну кюйде бара. Озокда, айры-айры кемчилликлер де ёк туюл. Колхозубуз районну хозяйстволарыны арасында уллу болмаса да, 850 кыара тувар ва 1050 мал сакталай. Демек, кыышлав тас этмисиз огтгерилени учун фермаларда тийишли шартлар болдурулган.

Гыйванчылыккыны гыактын да лактыр чыктыганда, ахырынчы натижалагга тахсир этме болаган шартлардан инг башлап мугкам ем база, гыйванлар сакталанган биналар эсгериле. Шо, озокда, дурус. Тарык кыадарда емлер де болма гереки, кышны кыагырулу гюнлеринде сы-йырланы, кюйланы сакталамак учун онгарылган биналар да тийишли. Бу ерде мен артдагы вактиде кёп айтылган адам факторну гыаккында өсгерип кюйма сюемен. Нечакты жынсылы гый-

ванлар, тизив биналар, гыар тюрлю емлер болса да, жаны авруп, ишин тындырыкты кюйде билеген кадрлар етишмей буса, тармаккыны асувлулугу гыакда мецени лактыр юрютме бажарылмай. Хозяйствода өсгерилен четим масаланы ишамлы кюйде чечивге колхозну правлениеси, жамият кзурумлар яхшы агыамият бере.

Хозяйствода 9 савунчу бар. Оланы гварисини ортакт иште этеген кошуму, гюзюде йимик, гёрюнюп тура. Бир-бир колхозларда, совхозларда палан савунчугга булай имканлыклар яратыла, кыалганыларына бирдокда кыарав ёк деген сёзалени өшитме бажарыла. Савунчуну четим касбусун тангалагганлагга даимлик тергев болма гереки деп ойлашаман. Гертисин, бизин ферманы кзулукчулары бары да зат булан рази, оланы гыеч арызмалы ёк деп айтма сюегеним туюл. Арагга чыгган масалаланы колхозну специалистерни, ёлбашчылары ёрукту кюйде чечме гыаракат өте.

Йылыны биринчи айы туюл өтмеген. Колхозубузну коллективни он акинчи бейишлыккыны ахырынчы йылында натижаларын ахшылашдырмак, пачалыккга тапшурулагган сютно санава ва сан янын болдурмак учун кыаст өте. Алгга абат ала туруп, коллек-

тив огтген йылыны гыасиллерин анализ өте, ишине критика гёзден янаша. Огтген йыл колхозда гыар сыйырдан орта гысапда 2379 килограмм сют савулу. Ону алдагы йыл булан тенгешдиргенде яман да гёрюнемей. Гыар сыйыргга пайлагганда 72 килограмм сют артык алынган.

Тек натижаларыбыз булан рази-туюлбюз. Ферманы алдынлы савунчулары У. Гыашмова, П. Кыдырова, Н. Агисова план булан токтатшдырылган 2500 килограммны орнуна гыар сыйырдан 2545—2641 килограмм сют савма болган буса да, токтатшдырылган планланы, кыабул өтилген социалист борчланы кютюп болмаган савунчулар да бар. З. Турлавова, С. Кыоккырова планларын неге кютмегенлигини себебни бизге яшырттын туюл. Оггар уызюрю себеплер бар. Хозяйствода авругга тарыган сы-йырланы ингы жынсылы гыйванлар булан азышдырыв юрюлюп тура. Оырде атлары өсгерилен савунчулагга тапшурулган ингыкысарын сыйырлардан айтардай кёп сют алма бажарылмай. Буса да алдагы йылларда кемчилликке ёл берилип, фермада кзурулу гыал тувулунгганында савлай коллективни айыбы бар деп ойлашаман.

Гыйванчыларыбыз бу йыл 600 тонна сют болдурма токтатшган. Белгилениген натижалагга етишмек учун гыар сыйырдан орта гысапда 2450 килограммдан кем болмаган кыадарда сют савулма гереки. Шону ичинден январь айгга гёрсетилген 35,5 тонна сют пачалыккга сатылып да тура.

Хозяйствода болдурулаган гыйванчылыккы продукталаны кыадарын ва сан янын яхшы лашдырыгга тахсир өтме болажак шартлардан ювукт вакыткыны ичинде иште салым герекини ем цехни де өсгөрме тюше.

С. АБЕНОВ, колхозну зоотехник.

УЛЛУБИЙ БУЙНАКСКИЙНИ КЫЫЛЫК ДАРСЛАРЫ

(Тангала Дагыстанны партия кзуруму кзурулганлы 71 йыл бите)

Партиягга инамлыккы тебенлешип тербейген буссагыатты девюрде ону маънасы да экономиканы гыалы дагы ёлгга йиберме ярамайган кюйде бузуклашмактык булан англатыла. Тек ону бирдагы кюрчю себебни де бар. Демек, шо да В. И. Ленинни девюрюнде партия-политика ва кыылыккы якдан етишген оёрлюклени тас өте барагганыбыз булан байлаву. Неге туюл, биз билеген кюйде, партияны кюрчюсюн салган айроккда шо замангы большевиклер бир башлап халккы алдында гыар-бир ишде өзгелер уыгюлю, идея якдан инамлы, оыр кыылыккы ва адамланы кзулуктууна, тарык-герегине тергевлю болган. Большевиклени муна шо сайламлы сыдрасына буса Дагыстан халккы махтавлу уланы, республиканы партия кзурумуну кюрчюсюн салган Уллубий Даниялович Буйнакский де гире.

Бу йыл У. Буйнакский тугганлы 100 йыл айлана. Тек сыйлы идеяларын яклап кёп-кёп жагыллар жанларын кзуран өтген инкылапны девюрюню оылчевюнден кыарыганда да ялынлы инкылапчы кыызганмай өсге алып болмасдай кысыгга оымюр яшаган. Тавлар өлибизни кёгюнде гюнешни шавласы болуп янып, өзюне 29 йыл да толгунча, идея учун, ярлы халккларыны насиби учун жан берген.

Эсделиги девюрлерде халккыны өсинде саклангганылар айтардай кёп де туюл. Тек, айры-айры гөрмекли гыаракатчыланы чы нечик де, савлай социалист жамияткыны тарихи де критика гёзден анализ этилеген бугюнлерде махтавлу яшавуна, инкылапны ёлунда чалышывуна байлаву болуп У. Буйнакскийни аты халккыны авузуудан тюшмей. Оггар махталалар ва очерклер, илму ва чебер асарлар багышлана. Инкылапчы ёлдашларыны өсге алымы, өзюню кагызылары язылып чыггарыла.

Дагыстанны кёп миллетли халккларыны арасында чы нечик де, савлай уылкеде де

кзуран өтген инкылапны девюрюню оылчевюнден кыарыганда да ялынлы инкылапчы кыызганмай өсге алып болмасдай кысыгга оымюр яшаган. Тавлар өлибизни кёгюнде гюнешни шавласы болуп янып, өзюне 29 йыл да толгунча, идея учун, ярлы халккларыны насиби учун жан берген.

Эсделиги девюрлерде халккыны өсинде саклангганылар айтардай кёп де туюл. Тек, айры-айры гөрмекли гыаракатчыланы чы нечик де, савлай социалист жамияткыны тарихи де критика гёзден анализ этилеген бугюнлерде махтавлу яшавуна, инкылапны ёлунда чалышывуна байлаву болуп У. Буйнакскийни аты халккыны авузуудан тюшмей. Оггар махталалар ва очерклер, илму ва чебер асарлар багышлана. Инкылапчы ёлдашларыны өсге алымы, өзюню кагызылары язылып чыггарыла.

Дагыстанны кёп миллетли халккларыны арасында чы нечик де, савлай уылкеде де

аты уллу гюрмет булан өсгерилеген У. Буйнакскийни махтавлу кысыматыны терен маънасын нечик англатмагга тюше? Аты Уллу Войнаккы буса да, өзю гиччи кзуруккы юртда, ахтарывчулар, азывчулар ярлы деп айта буса да, тек бийни агылюсюнде тунган улан өзю де язганлай, «кёп яшлай бютюн оымюр юн талайсызлагга, айрыча дагыстан халккга багышламактыгыны» себептерини кыйдан изиле. нечик сезме бола? Жагыллей Кавказны лам терен гыакылылы марксистлерини даражасына етишип, өзюню девюрюню алдынлы идеяларына гёттериаме бажармактыгыны сырларын нечик чечмеге бажарыла?

У. Буйнакскийни кысыматына терген бактыраган гыар адам муна шу ёрукдагы соравагга жавалар ахтармай болмай. Олагга жавалар буса айроккда гыалгын ингыртывну, жамият яшавда болуп тураган тюрленилени девюрюнде инсан арада кыылыккы масалаланы да теренине тюшмеге, намусну-ягы-

ны ачыкк сезме инканлыккы бережеги мекен.

Уллубийни гыаккында, ону хасияткыны, ич ишавуну, жамият гыаракатыны гыаккында туснакдагы заманында өсирини кыйынлы шартларына гёре алггасавула да, терен ойлагга батып да Татув Булагга изгган 16 кагызы толуга ачыкк маълуматлар бере. Шолар — өзюне багышланган адам булан бирге 1937-ини йыл НКВД-ни зинданларында «туснакккы этилен» 16 кагызы. Муна шоларда азатлыккыны ва тюзюккю, инкылапкыны ва жан кзурулашларыны ишине, айроккда юрек сюйгенини эсделигине толуга амин Уллубий мунаман деп гёрюне. О уллу инамлыккы туснаккыны тувукт уйлерини ичинде сёме чы нечик де сёммеген, нектадар бирден-бир беклешген. Тюлелегенче бир айлар алда Т. Булагга изгган бир кагызында өсгереген кюйде: «Уч гюнешини шаваларындан гюч аламан: бары да инсанлагга ортакк гюнешини, Совет гыакимликкы, азыр да сени шаваларынг сен мен гюнешимсен».

Күрт дөзаякство производ-
твену кыайсы тармакты булан
тентештирип кыараса да,
кыайвандылык сарлай йыл-
ны боюнда ара белмейген
гадала кыайратлы загьма
төкмекки талап атеген чипк
де акур ва асаралы тармак-
лардан саналагандыгы бел-
гилли. Шону устенкене, кыай-
вандылыны ишлери кыш ай-
ларда дагыдан-дагы четим-
леше, жавапчылыгы арта.
Масала, алакларда уезуп
алмакты атылып чыктыган
ишлы отну ёкыугу саялы
арандыга кыамалган кыай-
вандыны, кыатты ва суулу
емлер булан тийишли кюйде
тамын этип, продуктылы-
гын кемитпей ишлемге
тыгчы дагы. Шону булан
янаша, районну кыайтволар-
ыны, башкы производство
бёлюккери йимик, сют-кыай-
вандылык фермаларыны
коллективлери де, загьмат
тёювну, кыак төлевну
асуулу кыайдаларын танлап,
ижара подрядкы гёчгенлиги
кыакда лакыр юрөгелени
аки йыллар тамамлана.

Оырде эсгерилген агъа-
хиятаы масъалалар яшавъга
печик чыгъарылагъанлыкъ-
ны билмек муратда бизни
рейд бригаданы членлери
районну «Чкаловский» ва
«Къаягент» совхозларыны
МТФ-леринде ишленн барышы
булан къукъдан таныш бол-
дугар. Алданокъ айтып къой-
маккыны маслагъат геребиз, бу
эки де хозайствода он экинчи
бешилмеккыны акхырынчы
йылыны январь айында гет-
ген йылыны эсгерилген вакъ-
тиси булан тентгешдиргенде
гвар сыйырдан савулагъан
сютю къадары 47 на 26 ки-
лограмлагъа кемиген.

«Чкаловский» совхозу сүт-гыйванчылык фермасы (бригадир А. Разаков) Избербаш шағарны сөнбатыш дөзүсүндөгү танну онгайлы кыюлчуғунда ераешген. Төв не амал, деңгизни устөндөн эшеген елни ачы сууругу мунда да етише. Абзарга, аранлы ичлеринде айланышагган, ишлейген адамганы сөздөрү де тёрүнмей. Инги ферманы кызыл моюнлыгын тиртеген нагинге совхозу баш зоотехниги Магжанатрасуа Гьасанов, баш ветеринар врачы Ашат Магжанатов бу ферманы башга кыузулукчулары гьазирине жыйызын табулдулар. Олар, уйку ортакындыгы узун тингизге кылананы, картон катыны бичип, бичи, шашка ойыгган доска етирге кыстыктыгыкыгы терге-кыстыктыгы тауды.

— Ган илэрчигээр,
 шарханд гартал эл
 үзэгдэлүүд нь үргэлж

«Къумукълуну сонггу гвакъллы магъа ихшы еди» дегенлей, артада англадыкъ: шорде тогушмагъа зат ёкъ еди. Ысьюн токъталын турган заманлардагы партиашетлени ёругъунда онгарылгъанбу кызыл мююшню ичинде гъайванчылар ишден эркин заманында культурый кълыдада ял алмагъа болардай онгайлы шартлар иратылмагъан: охумагъа бир сама газет, журнал, китап ёкъ; концертлеге, берилишлеге тынгласын десек, телевизор, радиоприёмник бузулгъан; Гьюрметлев доскагъа производствону алдынларыны суратлары салынмагъан; «Гъайванчыны мююш» онгарылмагъан; са-

ИЖА АЙН

Буссагытгы вакытиде б
МТФ-де 846 къяра тува
сакълана. Шоланы арасында
ггы 151 сыйырны 112-с
савула, 8-и буса гюнде дёр
килограммлардан кюлай сю
бермей.

Ферманы ғыақындагыр т
кылары толумашдыра ту
руп, бригадирни борчылары
заманлыктыга кютеген А. Ма
гымматов, — МТФ ижар
подриядга гечюрюлгендок
онда ишлейген адамларыбыз
санаву хыйлы кемитилд
Гыали, специалистлени
озге кюулдукчулары гыса
гга алмаса, сыйларыбыз
ны кюулдукларыны 10 саву
чу ва 3 туварчы кюте. С
вунчулар: Ашура Жабрайыл
ва, Хамис Магымматова, Ра
гьанат Расулова, гезивчи М
гыммат Ибрагимов тапчу
руларына намуслу кый
анашалар. Айырын айта
р, А. Жабрайылова озюне б
тилген 17 сыйыры гыа
сийден январь айда алг
сютюу ктадары, Фермада о
гысанда савулганы бу
тегилдеширсе, 112 кил
саммат ктадар

нигы — Ишлейген адамла
агъа гъакъ не йинив натиж.

савунчуларыбызга да, туварчыларыбызга да гяр айда, гярисине гьисап этип, 200 манатны ктадарында алапк төледик. Иппны узэгында коллектив төккен загьматны ахырыгчы натижаларына гёре топланган даггы да 20 минг 791 манат акчаны да олапны арасында кшошум гьакь, гьисапда пайлажакъ-быз. Амма бу пылны башындап тутуп, башгга ктайдагга гёчмеге токташганбыз — гяр савунчу умуми гьаракатга этген кшошумунг гёре айлыкк алапа алажакъ. Шотай этмесе бажарылмай. Тетген пыл аз сют савгган савунчуларыбызны арасында борчлу кьалгьанлары болду.

РА КЪ ЫПЛЬ

— Буса да, сизин ижара чылар бу йыл январда пача лыкыгъа тапшургъан сюти къадары оьтген йылыны ш айы булан тенгleshдиргенде 12,2 тоннагъа кемиген.

— Бизин совхозну МТО сенин кызулукчулары, — деп жавапланды баш зоотехник, — артагызы бир нече жылланы узакгында гыйланчылык, продукталаны болдурууда ва кыбул этив пункттагы тапшурууда районда биринчиликин кыолдан чыгармаганылар. Ингыз гетте ийыл пачалыккыга гыйланчылык продукталар сатып болууда белгиленген план сюттен 122,5, этден 118,5 проценттеге толганылыгы кып затын аңглата.

— Совхозну администрациясы булан бу Яылга дьгыгар байлагансыздыр? —
— Байламаганбыз, — дед, М-Р. Гьсанов бирде жайланып гетди. — Байла сак да, хозияйствону дирекциясы онда ызылган шартлыны кютювге кьол силле ктой. Шо якьдан алгьанда биз сизге атиге сюеген канлар, аралар аз туюл. Демек, оьткен Яылны башында бай

дип изылса да, совхоз биз-
кешүүлүп өмчлөн гвар ки-
лограммын 20 копейкден төбө-
батыга сатып бермей. Со-
да, чечакчы кыаршылы
билдирсек де, коллективиб-
ге бегетилген, бузулуп то-
таса, ярашдырмак, ягь
дык-майлап материалла-
запас частлар сатып алма-

гъан автомашинибизни со
хозну гъакимлери озлени к
пи ушатагъан кюйде къолла
лар. Шолай этмеге олагъ
ким ихтияр берген?

Ижара подриядга гечюу
загычат тегюуге байлавлу бо
луш «Къаягент» совхозин
«Къаамалар» деген ердеги
сют-гайванчылык ферма
сында да бек бузукъ гъа
булан расландыкъ. Районн
хозяйстволарини производ
во белюклерини арасында э
герилген алдынлы къайдагъ
лап да биринчилеге къошулу
гечген бу фермада тувулу
гъан къувунлу гъалгъа там
шагъа къаласан.

Гъайванчылар бизге берге
англатывлагъа асасланса, иш

АЙДА МЫ?

гъал шулай болгъан. Гетте
йыл фермадагъы къара-а
ва кызыл тюзю жынсл
сыйырлар айырылып, ол
аки ижара звенога бегетил
ген. Шо заман совхозну ёл
башчылары, специалистлер
гъайванлары продукталы
гъын гысаипгъа алывгъа усь
денсүв янашгъанлар. Сонг д
савулагъан сютю къадары
на гёре адамлагъа гъакъ т
лемеге, алдынлылары арагъ
чыгъармагъа гезик етишген
айры-айры савунчулары, са
лай звеноланы коллективле
рини арасында разисизикл
тувулунгъан, тартышывл
башлангъан. Натижада, МТ
де низамсызлыкъларга
берилмеге сепелер ташлагъ
бары да ишлер башла

кытлган, шолай да пач
дыкыгъа сют сатып берив,
гёз алгъа тутулгъан план
толуву йырылган. Ижар
гъа гёчген зеноланы би
бирлери буса, овзалеге гъ
айны ахырында аванс гыса
да теленеген 200 манатда
ктайры, ахырычы натижа
гъа гёре экономия этилг
фонддан берилеген къош
гъакъдан магъарум кытлган
лар.

— Гийишши кышум гыак
ны Яылны азырында сагга
тележекбиз деп, мени ина
дырган ахилер, — деди
зин булангы лаккырын
МТФ-де слесарь болуп иш
ген Магыммат Агыматов.
Гөресиз, Яыл тамаланса,
шо гыакта мен этеген ара
гга кыулак эасаган гыак
гак, Звеночулар магга ра

тигел 15 процент акъ
къайда харжлангъан? Бар
да затгъа кооперативибиз
шо замангъы председатели Д
даш Рагымов ва совхоз
бухгалтериясыны къуллук
чулары гунагъды.

— Мени шо гъакъда б
легеним, зшитгеним ёкъ,
деп къайнашды озъ гезиги
Д. Рагъинов. — Оъзюгюз о
лашып къарагъыз, эгер
башчыгъа бир тюрлю са
ихтияр берилмесе, къайсы м
съаланы чечмеге ону гюч
чатар?!

Рейдн ортакчыларын а
ланып алгъан гъайванчы
оъзлер учун тийишли онга
лыкълар болдурмакъ, мат
риал якъдан иштагъланды
макъ, активлигин артыд
макъ муратда мекенли чар
лар гёрмей, шолай агъами
лы ишге гёземеликге йим
янашагъайлыгъы саялы со
хозну дирекциясын къат
кюйде критикагъа тутду.
Оланы бирлерини арасында
«Бу аренда тюгюл, ерунда
— деп, къол силлеп, гет
къалгъанлары да болду.

— Бу йыл не этмеге м
радыгъыз бар дагъы? — д
сорадыкъ.

— Озюбюз де билмейб
не этмеге тарыккыны, — д
лакзыргга кыошулду ферм
ны кыулукучусу (ол ток
ташдырагган кюйде, гы
озю кыайсы кыулукуда и
лейгенин де билмей) Ша
Муртузалиев. — Совхозну
ректору да окумага гетте
Овтен бир ай ярымга юв
вакътини ичинде бизин
лан дыгъар да байланмагга
шонда аварасы бар адам
ёкъ. Биз бу йыл ижарач
кюбюзде кыалажакъбыз
яда дагы да кыайсы тюр
кыдайдагы гёчюп загъмат
гежеригибиз бизге кзарангы.

Герюнкуп турагъандай, заматчылары гъалекленеген агинге, белгиленген дыйгъ борчлар, пачалыкъ планл тамамланмайгъанлыгына өзге тюрлю бырыкъ-сырылагъа ёл берилегенлиги озокъда, ижара подряд айлы тигюл. Некъадар, ёруду ижара аралыктаны бидурмагъа бажармайгъан я сыймейген ёлбашчылар гнагълы.

Рәид бригаданың членләре
Б. БАДЫРХАНОВ
«Кыялгәнт» дегән ГН АИ
ну баш зоотехнигы.
А. МУСТАПАЕВ,
«Кыялгәнт» дегән ГН АИ
ну председателиниң закон
нагыз кыярайган заместите
М. ГЫЮСЕЯНОВ
«Ленинни байрагы» дегән
район газетини редакторуну

Буйнакск шагъар оьсе, генгеше. Бугюн ону ер-
еринде кьурулуп турагъан ягъы объектлер аз тюгюк.
Шогъар мундагъы бийик чыкъгъан кранлар да ша-
гъатлыкъ эте. Амма ше кранлар натижалы ва тол-
гюкю булан ишлемейгенлик талчыкъдырмай болмай.
Шолагъа гётерме юклер болмай кьала. Объектлер
керпич, бетон плиталар, цемент ва оьзге кьурулуш ма-
териаллар гелтирианю графиклери сакъланмайгъан
саялы, кранланы иш булан машгул болагъан зам-
чындан эсе, ял алагъан гезиклери аз болмай.

Шаһарда кѳурулуш ишлери аслу гъалда 7 номерли кѳурулуш-кѳурашдырыв управлениени коллективи юрте. Гетген йыл эстерилген управлениени кѳурувачулары учун кыйынлы йыл болгъан. Виз орде эстерген себеплер саялы, кѳурулуш ишлени ген-подряд булан гѳрсетилген планлары 78 процентге туюгюл тамамланмагъан. Өз гючлери булан этилмеге туюшеген ишлеге гѳрсетилген акъча маяланы 240 минг манаты пайдаландырылмагъ къалгъан. Гъасили, 1 миллион манатгъа кѳурулуш ишлер юрюлмей, объектлени иште салывну болжаллары артгъа теберилген.

— Тюзюн айтса, — дей кѳурулуш управлениени начальги З. Чопалаев, — гетген йыл 1988-нчи йылдан асе кѳурулуш ишлени оьлчевлеринде: генподрядда 33 процентге, оьз гючюбюз булан этилеген ишлерде 24 процентге оьсюв бар. Алда биз кѳурулуш ишлени Магьачкькала, Кьмызл-юрт шагьарларда да кюрте эдик. Шо саллы да кѳурувчулар алда кѳп иш заманын тас эте эди. Гьали буса бизин шагьардан тышда объект-лерибиз екь. Натихада кѳурумчулукь ишлени яхшылашдырма бажарыла. Адамланы иш булан таъмин этсек, кѳурулуш ишлени чалтлашдырма, ону оьлчевлерин артдырма имканлыкь ачыла. Болса да, бизде шо масъалалар гьали де кьыйынлы чечиле.

Гертинден де, гетген йыл кѳурувчулар иш булан толук таъмин этивню масъалалар чечмеге кѳмеги тийген.

Буса да, гетген йыл кѳурувчулардан айыпсыз туристлени кьонакь уьюн, шагьа исполкомну, агрегат заводну 90 квартирлик яшавлукь уьйлерин кѳурувну планлары йырылгьан. Кьонакь уьйню би-насын ишлемеге Магьачкьаладагы бетон плиталар гьа-зирлейген завод плиталар бермей, уьч айны узагьынл объектдеги ишлер токталып кѳурувчулар алапасыз кьалгьан. Дахадаевни атындагы орамда кѳурулагьан 90 квар-тирлик яшавлукь уьйге Ха-савюртдагы завод 800 мин керпич борчул кьалып, шон-дагы кѳурувчулар иш булан таъмин этилмеген. Агрегат заводну Магьачкьала шосс-орамда кѳурулагьан 90 квар-тирлик уьйне салынгьан кюрчю токталгьаны да хьм

лы бола. Себеби, заводну дирекциясы шо бичага кюрк салатган ердеги ошача аб зарны тапкырчыг мастала сын чечмей, болуп туратганлык.

Визге шо 1994 тездең ишленме башла тав туристлени кьонакъ 10000 кьабургьа-синдагьы кран токтап кьаршы болла. Бу йыл да мунда бетон пиллар бедиюп геле. Шогъар да кьарачайлы 7 номерли кьурулуш управление, озюню силтеси булан шо кьонакъ уйге гиреге ресторанны бинасын кьуруп, озге ишлени кьутенлег иш этмеге болагъан «Иарта ны яратгъан. Амма нетерсен объект бу йыл ишге салымай деген багъана булан «Кавсантехмонтажны» на чальниги М. Азизов, «Ставропольпромышленияцияны» на чальниги Ж. Кубалов, Магьачкъаладагьы 3 номерли кьурулуш управлениени на чальниги Ю. Камышев шо ресторандагьы кьурулуш-кьурашдыр ишлени башламай токтагъан.

Буинакск шагъарда тезден тарыкълы шо къонакъ уйин къурувну заказчиги Дагобл совпрофну УКС-ны начальниги Ж. Керимов бу объектни ишге салмакъ учун буйнакскили къурувчулагъа бир андан сама да къеъкъ этмеге къарамай

Тюзюн айтса, шо гюн биз болгъан яшлар бавуну, эт комбинатын объектлеринден кыйры ерде, адамлар толукюйде иш булан таъмин этилмеген эди. Шо буса, озыюн гезитинде, ктурувчуланы арасында гейгилсезлюкю тундура. Оланы айлыкъ алапалары ингъыз шо себеден орта гысапда 160 манатдан оътмей. Натихада прораблар, мастерлер ишни бажарагъан ктурувчуланы тапмай талчыгъа.

Гъясилли, объектлени, кер
пич, бетон, плиталар, це-
мент ва өзге къурулуш ма-
териаллар булан таъмин эти-
ню масъаласы чечилсе, хозай-
ство расчёт кадрлар масъа-
ласын да чечмеге ёл ачажакъ
эли.

Гь. АТАЕВ,
оьз мухбирибиз.

Клара Чанкурванн Омаров
Магачкыладагы премьер-министр
бинаты тиге белгилондеги
алдынды тигичю-материали-
ларындан бириси гысаплана.
Бизин партиябыз учун лпд дэ
кыйынлы аяктыда ол лпс-
ни Магачкыла шагьардагы
Совет район комитетинде

[illegible]

2002

грамматов на ферманы башга кылдукчудары газирине жыйылып табулдулар. Олар, уйну ортасындагы узун столга кяйиланып, картон кагызыны бичип, бояп, шашка ойнагъан доска этмеге кыасткылгъанлыгы тергевибюжну тартды.

Клара Чанкуровна Омарова
Магачыкыаладагы премие-
бинатны тиги белигундеги
алдыны тигичю-мотористка-
ларындон бириси гысаплана.
Бизин партиябыз учун лап э-
кыйымыны бактыде ол КПС-
ни Магачыкыала шагъардагы
Совет район комитетинде
огъар партия билетни шат-
лыкъ агъалатларда тапшу-
рулган.

КЪОШУМ ГЪАКЪЛАР

Хасавюрт районда «Октябрьни 20 йыллыгы» деген совхозну авлакчылык тармагында ижара подрядга айрыча тергев бериле. Авлакчылар шо янгы кыйдада

«Адам — кыулактыгыз өбөтөм кийде чалына», — деп изилган инкылаптын адында М. Горький. Озьонку кагызыларында У. Буйнакский де кыуочкак ва игит инкылапчы, оыр кылымкылы, таза адам гысапда ачыла. Студент йылларында Москвада ишкылап гыраактада Уллубий булан бирге ортактыккылыттеп ва ону яхшы таныгъан. Польшаны батандашы Алексаандр Ошечин сезаарине гере «Уллубий онча да лайыккылы, онча да гермекли, кылыккылы, озьонку табиятындан онча да бютюн, камил ва намуслу адам, катта ону озьон су-ратламаккы, сезаон нсбатламаккы учун, кышма-тайдырма зат да талма кыйын».

Уллубийни, ону кылыкт
даражасыны, аягынуу те-
реңлигини гыактында айта
түрүп, аз заманчы ичинде
болса да, агалюде тегген яш-
лыгтын эсгермей бажарылмай.
Атасы Даниялыны, гертиден де
айтардай барлыгын екь аге-
лесюнде : бешинчи авлети
Уллубий 1890-нчы йыл 8-нчи
сентябрде тууган. Сонг бу-
са ата-анасындан көп ишлай
айрымалыктыгы терен кыай-
гындап кайры яшавуу баш-
лапты кыйышыктыларын,
тереликлерин де сездире. Шо
гайы ол Татууга ягтып
кагызларындан бирисинде:

А. ОСМАНОВ,

ЖИНАЯТЧЫЛАРДАН
КЪОРУМАКЪ МУРАТДА

«Сьюпер колс» — адам
ланы ва оланы малын жина-
ятычылардан гыскага
сактайган компания.
Шолай компаниялар кеп
болуп бараганыларга
ЮАР-да эртдагы вакыт
дерде жинаятычылар
артагандык татир эте
«Сьюпер колс» ав сгар
тагандык чакырылган
рге 3—4 минутан эти-
де. Олар кыгы таштагы
ахшамлар уюне этиш-
ирмеге, пиланы школа-
га узатмага газир, та-
ык болса, еси гелгиче
итне де кыражак.

«Уыйым алдында бизин
ас белгибиз бар буса, жина-
ятычылар шондан да
горбуса.. Уый есин бу-
а шо рагатыландыра», —
ей фирмалга байчылык
теген Марк Аллан, Хэвк
а сактайгыздыгыга алау
алла атылган сават-
дык багымат. Т-н

